

VærMed

Program for folkehelsearbeid 2019-2024
Evaluering for Værnesregionen

VÆRNESREGIONEN
-Fra fjord til fjell

Trøndelag fylkeskommune

Sluttrapportering for Program for folkehelsearbeid

Beskrivelse av prosjektet

Navn på prosjektet: VærMed

Varighet av prosjektet: 2019-2024.

Eierskap, prosjektledelse og øvrige roller:

Prosjekteier: Kommunedirektør i vertskommunen Stjørdal

Prosjektleder: Folkehelsekoordinator i Værnesregionen

Prosjektansvarlig og styringsgruppe: Administrasjonsutvalget i Værnesregionen

Prosjektgruppe¹

Navn	Rolle/ansvar
Kari Jørgensen	Prosjektleder og folkehelsekoordinator, VR
Astrid Gullesen	Folkehelsekoordinator, Frosta
Eva Eilertsen	Forebyggende koordinator, Meråker
Tove Storhaug	Forebyggende koordinator, Selbu og Tydal
Kari Christensen	Forebyggende koordinator, Stjørdal
Siri Bones	Leder for Frivilligsentralen, Stjørdal
Gunhild Warø	Sektorleder oppvekst, Meråker
Ragnhild Vik	Politiet, Værnesregionen
Ann-Torill Krogstad Rød	SLT-koordinator, Meråker
Gina Evelyn Strøm	Leder for Frivilligsentralen, Meråker

¹ Prosjektgruppen har vært ulikt sammensatt i ulike faser av programmet.

Formål med prosjektet

VærMed er et felles folkehelseprosjekt for Værnesregionen (VR), med kommunene Frosta, Meråker, Selbu, Stjørdal og Tydal. Prosjektet skal bidra til psykisk helse og livskvalitet blant barn og unge gjennom en styrket fritidsarena, der alle barn og unge skal ha mulighet til å delta jevnlig på aktiviteter de liker. Deltakelse i lag og organisasjoner gir tilhørighet og mestring, og bidrar til god psykisk helse. Økt kunnskap om medvirkning av barn og unge har også vært en viktig del av prosjektet.

Sentrale aktører

Sentrale aktører i utvikling av tiltaket var kommunene Frosta, Meråker, Selbu, Stjørdal og Tydal, sammen med Frivilligsentralene i Stjørdal og Meråker, frivilligheten i kommunene, FoU-miljø i Trøndelag og Trøndelag fylkeskommune.

Forskningssamarbeid

På søkekonferansen i 2018 deltok aktører fra NTNU Samfunnsforskning og RKBU. I 2019 gjennomførte vi møter i Stjørdal med flere av forsknings- og kompetansemiljøene i fylket, som kom med innspill på tiltak og evaluering. Deltakerne kom fra NTNU Samfunnsforskning, fakultetet for medisin og helsevitenskap (INB, NTNU), HUNT forskningssenter (NTNU) og KORUS (St.Olavs). I Tydal var forskere fra INB med både i planleggingen av medvirkningsdag og på selve dagen. På søkekonferansen på Halsen barneskole bidro en stipendiat fra INB, både ved deltakelse på idedugnaden og ved å intervju elever ved Halsen barneskole i etterkant. Medvirkningsarbeidet i Meråker ble fulgt tett av forskere fra INB, som også var med da elevene la fram arbeidet for kommunestyret i Meråker.

Hovedaktiviteter i prosjektet:

Aktivitet i 2018 (forberedelser): Forankring, søknad og valg av tiltak

- Forankring/presentasjon av kunnskapsgrunnlag om folkehelsen i alle 5 kommunene:
 - Ungdomsrådene (internt og felles for VR)
 - Kommunedirektørens ledergrupper
 - Relevante faggrupper (interne og interkommunale)
 - Interne møter hos politiet (interkommunalt)
 - Næringsforeningen i Værnesregionen
 - Politiråd (interne og felles for VR)
 - Media (aviser, radio)
- Forankring og vedtak om søknad om deltakelse i Program for folkehelsearbeid i alle 5 kommunene:
 - Kommunedirektørens ledergrupper
 - Felles fagråd for helse og oppvekst (interkommunalt)
 - Politisk: Formannskap/kommunestyre og politiske utvalg
- Søkekonferanse med 150 deltakere fra alle 5 kommunene:
 - Ungdom fra alle ungdomsrådene
 - Politikere (ordførere og komiteledere)
 - Kommunedirektørene
 - Ledere på alle nivå for oppvekst, helse og teknisk
 - Samfunnsplanleggere
 - Ansatte fra tjenestene (rektorer, lærere, styrere, førskolelærere, helsesykepleiere, miljøterapeuter, fysioterapeuter, ansatte i ungdomsklubb og bibliotek)
 - Lederne fra frivilligsentralene
 - Representanter fra frivillige fra lag og foreninger
 - Representanter fra næringslivet
 - SLT-koordinatorer
 - Ledere og ansatte fra politiet
 - Leder og ansatte fra PPT
 - Leder og ansatte fra barnevern
 - Kommuneoverlegene
 - Leder og ansatte i Frisklivssentralen
 - Trøndelag fylkeskommune
 - NTNU Samfunnsforskning
 - Regionalt kompetansesenter for barn og unge
- Gjennomgang og prioritering av tiltaksforslag fra søkekonferansen:
 - Kommunedirektørens ledergrupper (i hver enkelt kommune)
 - Samordningsteam barn og unge (i hver enkelt kommune)
 - Ungdomsrådene (hver enkelt kommune)
 - Felles fagråd for oppvekst og helse i Værnesregionen
 - Folkehelsegruppene (hver enkelt kommune)
 - Rådmannsutvalget (felles for de 5 kommunene)
 - Forskere fra NTNU
 - Trøndelag fylkeskommune
- **Valg av tiltak: VærMed**
- Nyhetsbrev om valg av tiltak sendt ut til alle deltakere på søkekonferanse + andre relevante aktører i de fem kommunene.
- Jevnlige oppslag i media
- Gjennomført 6 møter i prosjektgruppen, i tillegg til planleggingsmøter før Søkekonferansen.

Bilde fra søkekonferanse, oktober 2018

Aktiviteter i 2019 (inkludert korte beskrivelser av medvirkning)

- Gjennomført interessentanalyser for de to hoveddelene av prosjektet og identifisert **to hovedinteressenter** som blir prioritert i forankrings- og medvirkningsarbeidet: Barn/unge og frivilligheten
- **Magisk fritid, Stjørdal:** Lag, organisasjoner, barn, unge og familier ble invitert til et gratis fellesarrangement en lørdag formiddag i august. De to hovedinteressentene ble på denne måten samlet. Lag, organisasjoner og foreninger stilte opp, slik at barn og unge fikk prøve mange ulike aktiviteter. Kaffe, saft og vafler var gratis. Vi testet ut rebusløype som medvirkningsmetode for barn og ungdom, der de fikk konkrete spørsmål om alt fra innhold i BUA, fritidsaktiviteter, innspill til planer og parkanlegg, sykkelplan, klima- og miljøsatsing, samt generelle spørsmål om medvirkning. Et slikt arrangement kan bidra til sosial utjevning ved at det er åpent og tilgjengelig for alle. Barn og unge får prøve aktiviteter gratis, uten å forplikte seg. Frivillige organisasjoner får vist fram sin aktivitet.

Bilder fra «Magisk fritid» i Stjørdal, 2019

- **VærMed på skolen, Tydal:** En skoledag ble satt av til medvirkningsarbeid blant elevene. Før lunch ble det arrangert verdenskafe med aldersblandede grupper, og etter lunch ble det arrangert rebusløype, der elevene svarte individuelt. Medvirkningsarbeidet på skolen inkluderte alle elevene fra 4.-7. trinn, og siden det ble gjennomført både gruppearbeid og rebusløype (individuelle svar) fikk alle elevene mulighet til å si sin mening, uavhengig av sosial tilhørighet. Elevene la fram en oppsummering fra dagen i kommunestyret i Tydal i etterkant.

Åpning av Tydalvukku og startskudd for «VærMed på skolen» i Tydal, 2019

- **Idedugnad ungdom, Stjørdal:** Ved idedugnaden for ungdom ble ungdommer spesielt invitert til å delta, slik at alle grupper av ungdommer var representert, fra elevrådsledere, ungdom fra fritidsklubben og ungdomsrådet og ungdom «vervet» inn av ungdomskontakten i Stjørdal. Ved å invitere inn ungdommer fra ulike miljø sikret vi deltakelse fra alle sosioøkonomiske grupper. Metoden som ble brukt er en videreutvikling av en ide fra Ungt Entreprenørskap, med en medvirkningsløype som ender i en prioritering av satsning/ tiltak.
- **Gjennomført felles interkommunalt ungdomsrådsmøte** med workshop, for ungdomsrådene i alle 5 kommunene. Dette innebar arbeid med innhold i VærMed-prosjektet.
- **ALLEMED-dugnad, Stjørdal og Selbu (en for hver kommune):** Idedugnaden bidro til forankring av og medvirkning til innholdet i VærMed-prosjektet hos lag og foreninger. Essensen i ALLEMED er å få alle barn og unge inkludert i fritidsaktiviteter, som også er en målsetning for VærMed. Tiltak som har kommet ut av dette i 2019 er blant annet kontingentkasse og BUA, som bidrar til sosial utjevning.
- **Kartlegging av fritidstilbud, alle kommunene:** For hvert år av prosjektet er det jobbet kontinuerlig med å kartlegge alle fritidstilbud i kommunene. Før nettsiden varmed.no var ferdig utviklet foregikk dette ved hjelp av et kartleggingsskjema. I kartleggingsskjemaet ble det også spurt om tema frivilligheten ønsker mer kunnskap om gjennom samarbeid med fagpersoner i kommunene.
- Planlegging av evaluering og utarbeidelse av programbeskrivelse for VærMed i samarbeid med NTNU og KORUS
- Dialog og enighet om tilleggsspørsmål og egenkomponerte spørsmål i Ungdataundersøkelsene for å evaluere tiltaket, i samarbeid med KORUS og NTNU.
- Laget kommunikasjonsplan, sammen med kommunikasjonsavdelingen i Stjørdal kommune
- Deltakelse på byggedager og arrangement i kommunene for å informere om VærMed, komme i kontakt med innbyggerne og få innspill og samarbeidspartnere til prosjektet
- Utviklet logo og grafisk profil for VærMed, i samarbeid med ungdommer og reklamebyrå
- Satt opp roll-ups med VærMed-informasjon ved rådhusinngangene i alle kommunene

- Kjøpt domenenavnet varmed.no
- Nyhetssaker i lokalavisene og på lokalradio
- Informert om prosjektet i relevante og tverrfaglige fora i kommunene (samordningsteam, felles fagråd, ledergrupper etc.)
- Nyhetsbrev (VærMed-nytt) sendt ut jevnlig til alle deltakere på søkekonferanse + andre relevante aktører i de fem kommunene
- To av prosjektgruppemedlemmene gjennomførte «Teknas prosjektskole»
- Etablert samarbeid med alle Frivilligsentralene i kommunene
- Gjennomført ROS-analyse av prosjektet
- Orientering og forankring av prosjektet i felles politiråd for Værnesregionen
- Gjennomført 12 møter i prosjektgruppen

Aktiviteter 2020

- Publisering av nettsiden: <https://varmed.no> ut fra forarbeid:
 - Et bredt sammensatt testpanel (inkl. målgruppen barn/unge og frivilligheten) i alle kommunene, var involvert i utviklingen og utformingen av nettsiden
 - Prosjektgruppen og representanter fra IT-avdelingen i VR og kommunikasjonsrådgiver utarbeidet kravspesifikasjon for nettsiden
 - Innhenting av anbud fra 4 leverandører
 - Valg av leverandør
 - Samarbeid med leverandør om utforming av nettside iht. kravspesifikasjon.
 - Testkjøring av nettside for barn, ungdom, eldre, personer med nedsatt funksjonsevne, mennesker med minoritetsbakgrunn med flere.
 - Sosial utjevning var hovedfokus i kravspesifikasjonen (nettsiden må vise aktivitetenes pris, evt. dugnadsinnsats, krav til utstyr, tilgjengelighet (ut fra funksjonsnivå), være oversatt til mange språk etc.)
 - Samarbeid med leverandør om funksjonell og universelt utformet nettside.
- Gjennomført 11 møter i prosjektgruppen
- **Stjørdal:** Videreføring av metodikk for medvirkning i plansaker i kommunen (digitale spørreundersøkelser rettet mot barn og unge i plansaker). Dette har ført til større oppmerksomhet om at barn og unge skal høres i saker som angår dem i kommunen.

Bilde av nettsiden varmed.no fra 2020 (endres i 2025)

Forankringsarbeid i 2020:

- Nyhetssaker om prosjekt og tiltak i lokalavisene og på lokalradio
- Informert om prosjektet i alle relevante fora
- Nyhetsbrev (VærMed-nytt)
- Samarbeid med frivillige lag og foreninger om utvikling av nettsiden.
- Elever ved linjen Media og kommunikasjon ved Ole Vig videregående skole laget «promoteringsvideoer» som reklame for VærMed på sosiale medier
- Informasjon i forbindelse med lansering av nettsiden <https://varmed.no>

Vil skape et enda bedre fritidstilbud for barn og unge

Markedsføring av VærMed i ulike medier

Gjennomføring av Ungdataundersøkelsen (som brukes til VærMed-evaluering):

Dette var planlagt gjennomført for alle kommunene (unntatt Tydal pga. lavt elevtall) i mars 2020, men pga. koronanedstengingen ble den ikke fullstendig gjennomført i alle kommunene.

- **Stjørdal:** Gjennomført ved noen få skoler, derfor lav svarprosent både på ungdomstrinn og mellomtrinn. Ikke gjennomført ved de videregående skolene. Koronaundersøkelsen ble gjennomført ved Fagerhaug.
- **Selbu:** Gjennomført ved Selbu ungdomsskole, ikke ved Selbu videregående skole og ikke ved mellomtrinnet. Koronaundersøkelsen ble gjennomført i Selbu.
- **Meråker:** Ikke gjennomført ved ungdomstrinnet, gjennomført ved Meråker videregående skole. Koronaundersøkelsen ble gjennomført.
- **Frosta:** Gjennomført ved ungdomstrinn, 6. og 7. trinn, ikke ved 5. trinn. Koronaundersøkelsen ble gjennomført.
- **Tydal:** Ikke gjennomført pga. for lavt elevtall.

Aktiviteter 2021

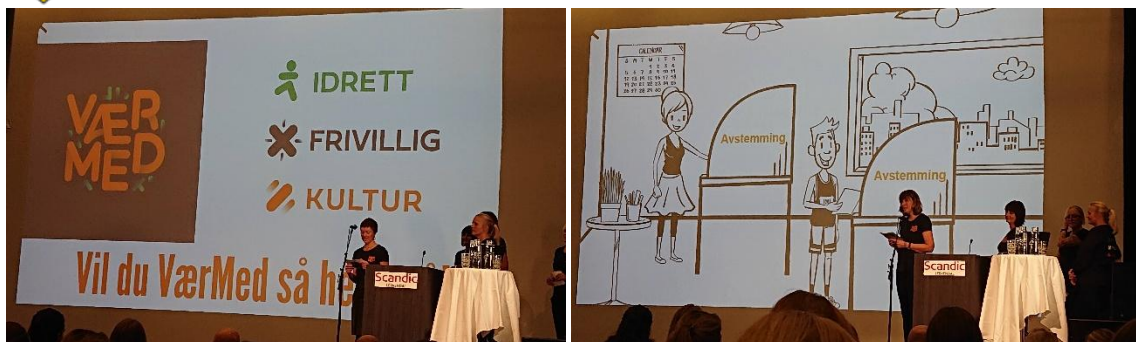
Gjennomførte aktiviteter og forankringsarbeid:

- Slipp av VærMed-filmer i sosiale medier i alle kommunene på fredager høsten 2021
- Informasjon om VærMed og varmed.no på kommunenes hjemmesider og Innsida
- Informasjon ut til alle foreldre i Værnesregionen via Vigilo foreldreportal
- Informasjonsmail til ansatte ved alle helsestasjoner, skoler, barnehager, pensjonistlag, avlastningstjenester, ungdomskontakter, frisklivssentral, frivilligsentraler, NAV, barnevern, integreringstjenester, forvaltningskontor, kulturavdelinger, ledergrupper, politikontakter, samt ordførerne.
- Nyhetssaker (avis, radio)

- Gjennomført 3 Frivilligtreff
- Oppdatering, gjennomgang og analyse av kunnskapsgrunnlaget (bl.a. nye Ungdataundersøkelser)
- ALLEMED-dugnad i Tydal, med frivillighet, kommune og ungdom: Forankring av og medvirkning til innholdet i VærMed-prosjektet hos lag og foreninger.
- Ungdomsstyrt medvirkning i Meråker ble gjennomført, i samarbeid med INB, NTNU (egen rapport). Ungdommer i Meråker la fram medvirkningsarbeidet for i kommunestyret i Meråker.
- **Selbu:** Spørreundersøkelse blant befolkningen i forbindelse med kommuneplanens arealdel. Høy svarprosent blant barn og unge (gjennomføring i skoletiden). Skal brukes som grunnlag for Selbu kommunes KPA og som en del av grunnlag for tiltaksutforming i Selbu.
- Plakater og informasjonsmateriale om VærMed på strategiske steder (bibliotek, Frisklivssentral, Frivilligsentral, idrettsanlegg, rådhus etc.)
- Ungdataundersøkelsen ble gjennomført i de av kommunene som hadde en ufullstendig gjennomføring i 2020 (pga. nedstenging av skolene).
- *Oversiktsdokument over folkehelse og påvirkningsfaktorer* er oppdatert for alle kommunene i 2020/21 og er et tverretattlig arbeid. Her inngår mye av kunnskapsgrunnlaget for VærMed-prosjektet, og arbeidet er forankret både administrativt og politisk. I løpet av 2021 ble oversiktsdokumentet med satsningsområder for folkehelsen politisk vedtatt i alle kommunene.
- Foredrag om VærMed på den nasjonale folkehelsekonferansen
- Stjørdal: VærMed-prosjektet inn som samarbeidspartner i Blink-prosjektet.
- Gjennomført 7 møter i prosjektgruppen

Bilder fra Frostada'n, Grenseløse Meråkerdager og aktivitetsdag i Selbu

Bilder fra den nasjonale folkehelsekonferansen, 2021

Aktiviteter 2022

Felles i Værnesregionen:

- «Påfyll for frivilligheten»: Gjennomført 4 temakvelder for alle lag og foreninger i Værnesregionen:
 1. Tilskudd og søknadsrutiner
 2. Styrearbeid – tips og triks
 3. Atferd hos barn og unge – et språk som leses av voksne
 4. Mat og kropp
- Elever ved «media og kommunikasjon» ved Ole Vig vgs. lagde instruksjonsfilm som blir brukt til å få lag og foreninger til å registrere seg på varmed.no.
- Forankring og markedsføring:
 - Politisk orientering: Framdriftsrapport om VærMed i alle kommunene (råd, utvalg og kommunestyre)
 - Orientering om VærMed i AU (alle kommunedirektører i Værnesregionen)
 - Jevnlig slipp av VærMed-filmer i sosiale medier i alle kommunene
 - Informasjon om VærMed ut på alle kommunenes hjemmesider og Innsida
 - Informasjon om VærMed ut til alle foreldre i Værnesregionen via foresattportalen Vigilo
 - Mail til ansatte ved alle helsestasjoner, skoler, barnehager, pensjonistlag, avlastningstjenester, ungdomskontakter, frisklivssentral, frivilligsentraler, NAV, barnevern, integreringstjenester, forvaltningskontor, kulturavdelinger, ledergrupper, politikontakter, samt ordførerne.
 - Informasjon om VærMed, som fast innslag på temakveldene «påfyll for frivilligheten»
 - Nyhetssaker i media og annonser i Stjørdals Nytt (påfyll for frivilligheten)
 - Stands på byggedager/ arrangement som samler mange innbyggere
 - Brukt VærMed-logo på alt medvirkningsarbeid blant barn og unge
 - Innslag på markering av Frivillighetens år
- Gjennomført 16 møter i prosjektgruppen

Bilder fra «Påfyll for frivilligheten»

Frosta:

- Medvirkningsarbeid og planlegging av ALLEMED Ung-dugnad sammen med Ungdomsrådet. To representanter fra ungdomsrådet (ALLEMED-kapteinene) deltok videre i forberedelse til dugnader som skal gjennomføres i januar 2023.
- Ungdomsrådet tok ansvar for å sende ut en digital spørreundersøkelse for å kartlegge ønsker om nye fritidsaktiviteter på Frosta.

Stjørdal:

- Idedugnad ved **Halsen barneskole** i forbindelse med bygging av ny skole og uteområde. Her har alle klasser ved skolen (ca. 400 elever) gjennomført et medvirkningsopplegg i klassene, som dannet grunnlag for idedugnad for utvalgte elever (elevråd, kulturverter og andre spesielt inviterte). Idedugnaden ble gjennomført med eksterne fagpersoner (fra kommunen) og lærere/ fagarbeidere fra skolen som voksne deltakere. En forsker fra NTNU og to landskapsarkitekter fra Agraff deltok også aktivt på idedugnaden.
- Idedugnad ved planlegging av forbedret uteområde **Stokkan ungdomsskole** (ca. 500 elever). Her ble det gjennomført samme opplegg som ved Halsen barneskole, bare i mindre skala, og der elevrådet hadde en mer aktiv rolle i gjennomføringen, og alle voksen-deltakere var lokale for skolen (ledet av rektor).
- I forbindelse med arbeidet med den lokale delen av Forebyggende plan ble elever ved 9. trinn på alle ungdomsskolene i Stjørdal stilt spørsmål om bl.a. medvirkning, involvering, deltakelse og fysisk og psykisk helse.
- VærMed-representantene i Stjørdal bidro i utvikling av Blinkprosjektet (nå Comeback), et samarbeidsprosjekt mellom Oppfølgingstjenesten ved Ole Vig, Stjørdal kommune, Stjørdals-Blink-fotball, NAV og VærMed), der hovedmålet er tilbakeføring av skolevegrere til opplæring ved skole og/ eller bedrift gjennom skreddersøm og individuell oppfølging.
- VærMed som del av Hodebra-satsningen (ABC for bedre psykisk helse) i Stjørdal
- Knyttet registrering av lag/ foreninger på varmed.no til kulturmidler og tilskudd (Stjørdal kommune)

Bilder fra idedugnader og medvirkningsarbeid blant barn og unge i Meråker, Tydal, Stjørdal og fellesmøte for Ungdomsrådene i alle kommunene

Selbu:

- Dialogkveld med frivilligheten i Selbu
- Resultatene fra spørreundersøkelse om KPA i Selbu ble gjennomgått og analysert i 2022 og brukt som grunnlag for KPA og idedugnad for barn og unge

Tydal:

- Tydal har deltatt i Absolutt Trøndelag, der ungdomsrådet i 2022 har laget en video for å få innbyggerne til å svare på spørreundersøkelsen «Tydal på sitt beste». Alle i alderen 10-100+ kunne svare på undersøkelsen. Ungdomsarbeidet fungerte bra og skapte engasjement blant ungdommene. Uttrekkspremier blant de som svarte på undersøkelsen. Resultatene vil inngå som grunnlag for Tydals lokale VærMed-tiltak.
- Tydals VærMed-tiltak viser seg å være vanskelig å gjennomføre. Etterarbeidet fra medvirkningsarbeidet som ble gjort på skolen i Tydal og «Tydal på sitt beste» viser at barna og ungdommene har et felles ønske om toalett i naturparken, som brukes av både skolen og barnehagen. Dette tiltaket er ikke innenfor rammene for bevilgning gitt av Trøndelag fylkeskommune. Usikker på veien videre.

Meråker:

- Det har vært lite aktivitet i Meråker i 2022, grunnet sykemeldinger og utskiftning av ansatte.
- Meråker har deltatt i Absolutt Trøndelag, og i den forbindelse har Ungdomsrådet laget en film om hva som er bra og hva som kan bli bedre i Meråker (som i Tydal).
- Arbeidsgruppen for Absolutt Trøndelag har jobbet med å finne suksessfaktorer for et godt forebyggende arbeid i kommunen.
- Det har blitt jobbet med å få på plass nøkkelpersoner for det videre arbeidet, som kan ta opp tråden fra medvirkningen som ble gjennomført i forbindelse med ungdomsstyrt medvirkning og «Fritidsklubb Meråker».

Aktiviteter 2023

Felles i Værnesregionen:

- «Påfyll for frivilligheten»: Gjennomført 2 temakvelder for alle lag og foreninger i Værnesregionen:
 1. Meråker, 7. mars: «Tilskudd og søknadsrutiner»
 2. Stjørdal, 8. november: «Lønnsom mat på arrangement»
- Gjennomført felles Ungdomsrådsmøte med workshop (etter samme modell som Frosta benyttet før tiltaksutvikling), for alle Ungdomsrådene i Værnesregionen, i tillegg til to representanter fra Ungdommens fylkesutvalg (UFU).

- Forankring og markedsføring:
 - Oppdatert informasjon om VærMed på alle kommunenes hjemmesider og Innsida, samt SoMe
 - Informasjon ut til alle foreldre i Værnesregionen via Vigilo
 - VærMed del av «Forebyggende plan for barn og unge i Værnesregionen»
 - Plakater og informasjonsmateriale på strategiske steder (bibliotek, Frisklivssentral, Frivilligsentral, idrettsanlegg, rådhus etc.)
 - Informasjon på møter med lag og foreninger, idrettsråd, kulturråd i kommunene
 - Stands på byggedager og andre «happenings» i kommunene (eks. verdensdagen, vitencamp, bagasjeloppis, kulturskolekonserter)
 - Knyttet VærMed til ABC-arbeid i kommunene
- Gjennomført 13 møter i prosjektgruppen

Bilde fra felles Ungdomsrådsmøte i Værnesregionen

Selbu:

- Oppstart av tiltak: Møteplass for ungdom, hvor hovedaktiviteten er motor.
- Møteplassen inkluderer også de som bare vil være sammen med andre uten at de nødvendigvis vil mekke eller kjøre. Det er tilbud om ulike brettspill, dart, vaffelsteiking og et sted å «chille».
- Mange av ungdommene som deltar på aktiviteten, deltar ikke på andre organiserte aktiviteter. Det er 2-3 voksne til stede hver gang.
- Ungdomsrådet har vært aktivt med både i planleggingsfasen og underveis for å gjøre tilbudet kjent og få ungdommen til å benytte seg av tilbudet. Elevrådet har også vært involvert.
- Det har blitt jobbet med å opprette et «styre» bestående av ungdom som benytter seg av tilbudet, som vil bli de ansattes sparringspartnere for å utvikle tilbudet videre. Tanken er at tiltaket skal være brukerstyrt av ungdommen, med noen rammer som er satt på forhånd.
- Alle tjenester som jobber med barn og unge har vært involvert i prosessen. Samordningsteam og tverrfaglig forum har vært naturlige fora for å legge til rette for tiltaket. Flere tjenester har vært delaktig i planlegging og i å rekruttere ungdommer til å benytte seg av tilbudet. Vi har også samarbeidet med næringsliv og organisasjonen «Drive». De har bidratt med råd og veiledning, samt bistand til promotering.
- Politisk forankring av det lokale tiltaket

Frosta:

- ALLEMED Ung 12.01.23 med representanter fra Ungdomsråd, elevråd og andre
- ALLEMED voksne 19.01.23 med representanter fra lag og organisasjoner + andre interesserte
- Kortversjon av ALLEMED Ung i skoletiden 06.02.23, 1 skoletime pr klassetrinn i ungdomsskolen.

- Resultatene fra undersøkelsen fra Ungdomsrådet, sammen med resultatene fra ALLEMED-dugnadene gir grunnlag for prioritering i bruk av kommunens del av aktivitetsmidlene fra VærMed prosjektet

Erfaring med metoden på Frosta:

En fordel med ALLEMED Ung-verktøyet er at det er nasjonalt, strukturert og utarbeidet med og for ungdom, og det er gratis. Vi gjennomførte først en åpen Allemed Ung dugnad på ettermiddagstid for representanter fra ungdomsråd og elevråd og andre interesserte ungdommer. Det møtte få ungdommer, men dette opplevde ungdommene som interessant og de fremmøtte ønsket at alle ungdomsskoleelevene skulle få mulighet til å bli med på tilsvarende dugnad. Fullstendig kjøreplan for AlleMed ung dugnad ble for omfattende og tidkrevende, slik vi erfarte. Vi kuttet derfor ut gruppearbeidet som med samtale rundt ulike caser. Vi fikk komme inn i skoletiden til hvert trinn med en modifisert dugnad gjennomført i løpet av en skoletime, der vi la vekt på innledning, samtale og idemyldring rundt "isfjellet" og et gruppearbeid om "våre ideer". Vi opplevde stort engasjement fra ungdommene og fikk mange gode refleksjoner og ideer til hvilke fritidsaktiviteter de savnet og ønsket seg på Frosta.

Analyser og konklusjoner fra medvirkningsarbeidet på Frosta:

- Det er behov for et gratis, lavterskel fritidstilbud, helst rett etter skoletid pga. transportutfordringer og opplevd ensomhet i tidsrommet før foreldre kommer hjem fra arbeid.
- Ungdommene ønsker faste voksenpersoner til stede, varierte og bolkvise aktiviteter (allidrett-prinsipp) med bidrag fra innleide instruktører / foreldre / andre frivillige.
- Ungdommene er opptatt av å få være med og bestemme/legge plan for aktivitetene og de ønsker at det settes av god tid til samtale/brettspill/fri aktivitet i tidsrammen.
- De fremhever betydningen av stabil voksenstøtte, og ønsker et samlende måltid i starten av tilbudet.

Oppstart av tiltak: AllAktivitet

- Frosta kommune har etablert et åpent lavterskeltilbud for ungdomsskoleelever (8.-10. trinn) i kantinen og området rundt Magnushallen, torsdager etter skoletid (kl 14.00 – 16.00).
- Tilbudet er gratis, og det er ingen påmelding.
- Aktivitetsleder leies inn fra Frivilligsentralen, og denne personen drifter tilbudet og samordner andre bidragsytere.
- Det er minimum to voksne til stede, og det er et samarbeid med ansatte i SiKirken, kulturretaten, helse og familie og integreringstjenesten. Det er også et mål at frivillige involveres etter hvert.
- Tiltaket er forankret i virksomhet Helse og familie, og er en del av det kommunale forebyggende arbeidet.
- Målet er å fremme deltagelse og påvirke ungdommenes psykiske helse i positiv retning. Mange av de faste deltakerne på AllAktiviteten er ungdommer som ikke deltar på andre fritidsarenaer.
- Politisk forankring av det lokale tiltaket i Frosta

Meråker:

- VærMed var tema på stor, tverrfaglig samling (med og for barn og unge) i Meråker
- Deler av året har det blitt drevet et fritidsklubbtilbud i Meråker. Ungdommene har medvirket i driften av dette, men medvirkningsarbeidet som ble gjort i forkant av oppstart har ikke blitt fulgt opp, grunnet utskifting av ansatte og ungdommer, uten at kommunikasjonen har blitt ivaretatt i overgangen.
- Politisk sak om lokalt tiltak «fritidsklubb Meråker»

Stjørdal:

- Medvirkningsarbeidet som ble gjort i forbindelse med uteområdet til Stokkan ungdomsskole er fulgt opp i elevrådet, der elevene har diskutert skissene fra KOMPAN og kommet med innspill, før bestilling av utstyr
- Medvirkningsarbeidet som ble gjort i forbindelse med uteområdet til Halsen barneskole er fulgt opp i klassene, der elevene har diskutert skissene fra landskapsarkitekt og kommet med innspill.
- Stands med informasjon om VærMed på foreldrekvelder, informasjonsmøter og samlinger for ungdomsskolene
- Medvirkningsarbeid gjennom prosjektene Ung arena og arbeidsgruppe for FNs Barnekonvensjon bidrar sammen med VærMed til gode rutiner for medvirkning og involvering av barn og unge.
- Informasjon om VærMed inkludert i informasjons-SMS om kommunen til alle innbyggerne

Aktiviteter 2024

- Videreføring og -utvikling av Frosta kommunes åpne lavterskeltilbud for ungdomsskoleelever, nå endret navn til «Etter skoletid».
- Oppgradering av skolegården på Stokkan ungdomsskole (Stjørdal) med nye apparater, ut fra medvirkningsarbeidet som ble gjennomført i 2023
- Selbu gjennomfører «Mekkekveld» hver torsdag.
- Åpen dag for «Mekkekveld» i Selbu 23.4. for å vise fram tilbudet for ungdom og foreldre/foresatte.
- Endring og videreutvikling av varmed.no, for å synliggjøre sammenhengen med ABC for bedre psykisk helse
- Inngått avtale med Friskus/Acos, som samarbeidspartnere i videre utvikling og drift av varmed.no
- Prosessevaluering
- Gjennomføring (februar) og analyse (høst) av Ungdataundersøkelsen i alle kommunene
- Evaluering av måloppnåelse for VærMed mot resultater i Ungdataundersøkelsen
- Gjennomført 8 møter i prosjektgruppen

Bilde fra «ny» skolegård på Stokkan ungdomsskole

Videreføring

VærMed-prosjektet i Værnesregionen omfatter mange ulike tiltak i fem kommuner, samt et fellestiltak (nettsiden varmed.no). Tiltak som videreføres er det interkommunale tiltaket med nettsiden varmed.no, samt de kommunale tiltakene i Frosta og Stjørdal, og til en viss grad i Meråker.

Nettsiden varmed.no endres i 2025, med at Friskus tar over som leverandør av tjenesten. Dette fordi den opprinnelige nettsiden ble for utfordrende å drifte, slik den var utformet. I 2025 ble derfor avtalen med opprinnelig leverandør sagt opp, og Friskus sin løsning blir integrert i hjemmesidene til kommunene.

Selbu kommunes tiltak (møteplass for ungdom, med motor som fellesnevner) blir ikke videreført. Dette skyldes at for få ungdommer har benyttet seg av tilbudet, til tross for aktiv medvirkning både før og underveis i prosessen. Beliggenhet har sannsynligvis vært en avgjørende faktor for at tiltaket ikke har blitt benyttet av mange nok. Stedet ligger 4 km utenfor sentrum, og mange ungdommer er avhengig av at foresatte kjører dem. Vi hadde håpet at de som har egne kjøretøy (moped, utv, atv, mopedbil) ville komme uansett, men ser at de heller samles i sentrum. Hadde tiltaket holdt til i sentrum, ville nok besøkstallet gått opp, men det er dessverre ingen ledige sentrumsnære lokaler egnet til formålet.

Meråkers tiltak har vært drevet litt av og på, med mange aktører, og ikke helt i tråd med det innledende medvirkningsarbeidet, men vil gå over til en mer varig form i 2025. Den største utfordringen i Meråker har vært utskifting av sentrale aktører, og at aktører har sluttet og ikke blitt erstattet, som har gjort arbeidet fragmentert. Ungdommene som ledet prosessene i den tidlige utviklingen av tiltaket gikk ut av ungdomsrådet, og det tok lang tid å få på plass nytt ungdomsråd, slik at kontinuiteten i ungdomsarbeidet ble brutt. I tillegg gjorde sykemeldinger, oppsigelser og utskiftninger blant ansatte at Meråkers deltakelse i VærMed-prosjektgruppen at kontinuiteten fra ansatte også ble brutt. Dette førte til at det ble satt i gang fritidsklubb-tiltak i Meråker, som ikke var forankret i medvirkningsarbeidet som hadde blitt gjort i tidlig fase. Evaluering av tiltaket har vært vanskelig på grunn av mangel på rød tråd. Fritidsklubb i Meråker vil sannsynligvis komme på plass i 2025.

For Tydal kommune sin del har flere faktorer bidratt til at det lokale tiltaket ikke har blitt gjennomført. Rammene for bruk av midler har gitt oss begrenset handlefrihet til å gjennomføre det barn og unge i Tydal ønsket seg. Det som bl.a. kom fram på kafedialog var et ønske om etablering av toalett i naturparken i Tydal. Siden midlene ikke kunne benyttes til utstyrsanskaffelser eller grunnarbeid kunne vi ikke gjennomføre dette, da kommunen ikke hadde midler til dette selv. Kommunenes største økonomiske handlingsrom ligger i de kommunalt ansatte, som kan gjennomføre prosesser og prosjekteringsarbeid, og det er mindre rom for utstyrsanskaffelser. Så for Tydals del utgjorde rammene i programmet en byråkratisk barriere, som sannsynligvis virket mot programmets hensikt.

Treffpunktet «påfyll for frivilligheten», der lag og foreninger kunne møtes, sammen med ansatte fra kommunen, for å diskutere og få opplæring i aktuelle tema (som hadde blitt spilt inn fra frivilligheten i forkant), blir heller ikke videreført. Dette er fordi få personer møtte opp på påfyllskveldene. Det er mange årsaker til dette, og en stor faktor er tidsbruk. Til tross for at tiltaket var ønsket, og fikk gode tilbakemeldinger fra fremmøtte, er det likevel vanskelig for frivilligheten å sette av tid til slike møter. Det kom også tilbakemeldinger om at aktuelle deltakere ikke visste om tiltaket. Dette er en generell utfordring i kommunene. Tiltaket ble annonsert via sosiale medier, gjennom e-post, tradisjonelle medier og annonser, men vi nådde likevel ikke fram til alle i målgruppen.

I tillegg til de spesifikke tiltakene, har resultatene fra medvirkningsarbeidet i kommunene blitt brukt i ulike planverk, som «Forebyggende plan for barn og unge i Værnesregionen, oppvekstplaner i kommunene, kommuneplaner (samfunnsdel og arealdel) og planstrategier.

Andre tiltak i kommunene som bidrar til å drive formålet for prosjektet videre er blant annet koblingen til ABC for bedre psykisk helse i kommunene, samt i arbeidet med Fritidserklæringen og FNs barnekonvensjon.

Erfaringer

Gjennomføringen av arbeidet gikk i stor grad i henhold til milepælsplanen i prosjektet.

Pandemi

VærMed-prosjektet hadde fritid som arena, og denne var lite tilgjengelig og stengt ned i store deler av 2020 og 2021. En del av medvirkningsarbeidet blant barn og unge måtte nedskaleres, da vi ikke hadde tilgang til målgruppen på grunn av restriksjoner. Vi måtte i større grad enn opprinnelig planlagt ta i bruk enkle, digitale verktøy og spørreundersøkelser. Erfaringen med dette er blandet. På den ene siden ble bruk av slike verktøy opplevd mer gjennomførbart for flere aktører i kommunene, f.eks. i enkelte plansaker. Det er større sannsynlighet for at medvirkningsverktøyene blir tatt i bruk når de er enkelt gjennomførbare enn der det kreves større, tidkrevende prosesser og mange aktører. Hvis det blir for komplisert og tidkrevende å gjennomføre medvirkningsarbeidet er erfaringen at det utelates i praksis, i kommunenes daglige drift. Forenklingen kan imidlertid være problematisk, med at medvirkningen kan bli mer enn skinnprosess enn reell medvirkning. Det å lande på noe som er godt nok, men gjennomførbart, er viktig for å lykkes med medvirkningsarbeidet i kommunene.

I tillegg til restriksjoner som fulgte valg av arena og målgruppe, var flere i prosjektgruppa omdisponert til testing, smittesporing og annet koronarelatert arbeid. Prosjektleder jobbet fulltid med smittesporing i lange perioder.

Både i vertskommunen (Stjørdal) og i Frosta kommune ble det gjennomført store omorganiseringer i prosjektperioden, som tok mye av fokuset til ledere og ansatte i kommunene bort fra utviklingsarbeid og prosjektarbeid. Dette fikk også betydning for forankring av VærMed-prosjektet.

Suksessfaktorer

En av nøkkelfaktorene for at vi har lyktes godt med framdrift i prosjektet har vært en svært stabil prosjektgruppe, med lite utskiftninger. Dette har bidratt til kontinuitet, trygghet på og støtte i hverandre og at vi har holdt oppe motivasjonen over tid.

En annen faktor som fungerte bra var at vi hadde hyppige møter i prosjektgruppen, som kunne justeres ved behov. Møtene ble kalt inn til et halvt år av gangen, som gjorde det enklere å finne ledige møtetidspunkt for alle. I starten hadde vi møtene på omgang i kommunene, som var positivt for å bli kjent med hverandre og kommunene. Under og etter pandemien hadde vi flere digitale møter.

Tidlig i prosjektet brøt vi ned prosjektarbeidet i mindre «arbeidspakker» med tidsfrister. Det å konkretisere tiltakene på denne måten bidro til god framdrift. Vi lagde også konkrete planer hvert halvår, der vi førte inn aktiviteter som skulle gjennomføres for hver måned i halvåret. Dette bidro til å gi plass til prosjektarbeidet i den daglige driften, og det gjorde det også enklere å se synergier med andre tiltak og prosjekter i kommunene. I halvårsplanene lå også markedsførings- og kommunikasjons tiltak, som bidro til forankring av prosjektet.

Interessentanalysen som vi gjennomførte tidlig i prosjektperioden var også nyttig som grunnlag for markedsførings- og kommunikasjonsarbeidet, i tillegg til medvirkningsarbeidet.

Vi har gode erfaringer med bruk av FoU-aktører i tiltaksutviklingen. Vi fikk god hjelp til å definere evaluerbare målsetninger i forkant av oppstart, samt nyttige tilbakemeldinger på selve VærMed-prosjektet. Vi benyttet FoU-aktørene til å kvalitetssikre medvirkningsprosessene som ble

gjennomført i Meråker, Tydal og Stjørdal, noe som fungerte bra. Vi fikk også hjelp fra FoU-aktørene til å definere egendefinerte spørsmål i Ungdataundersøkelsen, til bruk i evaluering av måloppnåelse. Dette var nyttig i prosjektevalueringen.

Det at vi hadde et interkommunalt prosjekt innebar både fordeler og ulemper. Den største fordelene var at vi kunne lære og bli motivert av hverandres prosjekter. Gjennom prosjektgruppen fikk vi et større fagmiljø og nettverk. Samtidig kan det ha bidratt til å gjøre forankringen av VærMed-prosjektet vanskeligere i hver enkelt kommune, da det lokale eierskapet kan ha blitt bedre av å ha konkrete, kommunespesifikke prosjekter. VærMed-prosjektet innebar også lokale prosjekter, men disse var en del av det større prosjektet VærMed, som etter hvert ble nokså stort og uoversiktlig.

Figur: VærMed-prosjektgruppa presenterer VærMed på den nasjonale folkehelsekonferansen og i Storvika

Læringspunkter

VærMed ble et stort prosjekt, med mange aktiviteter og tiltak, i fem svært ulike kommuner.

Prosjektet kunne vært sterkere forankret blant både ansatte i kommunene, frivilligheten, barn/unge og øvrige innbyggerne, men det er vanskelig å si hva som kunne sikret dette, ut over det arbeidet som ble gjort i prosjektet. Det ble jobbet mye og godt med kommunikasjon, markedsføring, medvirkning og forankring i kommunene, men likevel opplever vi at mange ikke har kjennskap til prosjektet.

Fritidsarenaen kan være mer krevende å jobbe med enn kommuneorganisasjonen, siden frivilligheten er basert nettopp på frivillighet. Vi opplevde samarbeidet med frivilligheten som godt, men det har vært vanskelig å få lag og foreninger til å registrere aktiviteten sin på varmed.no, og det har tidvis også vært dårlig oppmøte på «påfyll for frivilligheten».

Evaluering

Det har blitt gjennomført både kvantitativ og kvalitativ evaluering av prosjekt og prosess. Egenevalueringen er i all hovedsak gjennomført ved hjelp av kvantitative data, mens FoU-aktørene har gjennomført kvalitative undersøkelser.

Vi fikk god hjelp fra FoU-aktørene til å definere evaluerbare målsetninger i forkant av oppstart, og vi har definert indikatorer for måloppnåelse ut fra dette. Hovedevalueringen av prosjektet er gjort ved hjelp av Ungdataresultater. Der grunnmodulen ikke har dekket nødvendige indikatorer for å evaluere måloppnåelse har vi benyttet tilleggsspørsmål og egendefinerte spørsmål.

I tillegg har vi benyttet enkle spørreskjemaer for å evaluere opplevelsen av enkelte tiltak i prosjektet, som medvirkningsmetoder og kurs, samt brukervennligheten til nettsiden.

Bruken av nettsiden er evaluert ut fra antall treff på siden, samt kvalitative undersøkelser av brukervennligheten.

Bakgrunn for evaluering

Vi vil oppsummere funnene under, ut fra målsetningene i programbeskrivelsen og indikatorene vi valgte for å evaluere måloppnåelse.

For å eksemplifisere hvordan vi har gjort evalueringen ut fra Ungdataundersøkelsen viser vi tre grafer under første punkt av «Hovedfunn i evaluering av effektmål» i teksten under. Grafene viser hvordan vi har delt opp resultatene geografisk og over tid, for å kunne benytte dem til evaluering (trendanalyser og geografisk sammenligning). Vi viser ikke alle grafene for hver indikator i dette skjemaet på grunn av plasshensyn (til sammen har vi ca. 60 grafer). I evalueringen har vi laget tre grafer for hver indikator, en for mellomtrinn, en for ungdomstrinn og en for videregående skole (2. trinn). Vi har sett på alle kommunene samlet i hver graf, slik at vi kan sammenligne utviklingen, selv om undersøkelsen ble utført på ulike tidspunkt før 2017 og i 2020/21. Tall fra Tydal mangler i en del av grafene, fordi elevtallet har vært for lite til å gjennomføre Ungdata. For noen indikatorer finnes kun tall fra ungdomstrinn og videregående skole. Dette fordi ulike spørsmål blir stilt til mellomtrinn, ungdomstrinn og videregående skole. Det er heller ikke mulig å stille tilleggsspørsmål eller egendefinerte spørsmål til elevene ved mellomtrinnet. Siden vi får ikke tall samlet for de videregående skolene, så vi har valgt å bruke svarene fra elever ved 2. trinn for evaluering.

Ungdataundersøkelsen ble fra starten av gjennomført til ulike tidspunkt i de ulike kommunene (2011, 2013, 2014 og 2015). I 2017 ble undersøkelsen synkronisert, med tanke på gjennomføring samtidig (mellom vinter- og påskeferie i Værnesregionen), hvert 3. år. På grunn av pandemien ble ikke dette fulgt opp i 2020, da noen skoler rakk å gjennomføre undersøkelsen i 2020 og noen skoler måtte vente til 2021 med å gjennomføre. I 2024 ble undersøkelsen gjennomført samtidig i alle Værnesregionkommunene.

På Frosta og i Tydal er det ikke videregående skoler. Elevene herfra går i hovedsak på videregående i hhv. Stjørdal (og Levanger) og Selbu (og Røros). Mange av elevene ved Meråker videregående skole er ikke tilhørende i Meråker kommune, men kommer fra andre steder i landet for å gå på idrettslinjene i Meråker. Derfor kan det være til dels store forskjeller i resultatene fra Meråker skole og Meråker videregående skole.

Selv om vi har benyttet indikatorer, som isolert sett ville gitt oss gode svar på måloppnåelse, har en kvantitativ evaluering basert på Ungdataresultatene begrenset verdi, særlig i evalueringen av effektmål. Kommunesamfunnet er komplekst, og svært mange faktorer spiller inn på ungdommenes psykiske helse og livskvalitet. Selv om vi kan se en viss forbedring i barn og unges psykiske helse og livskvalitet ut fra indikatorene for psykisk helse og livskvalitet i Ungdataundersøkelsen kan vi ikke vite noe om dette er en effekt av tiltakene eller ikke. Tallene i Stjørdal (ca. 25000 innbyggere) og til dels Selbu (4233 innbyggere) følger i stor grad nasjonale trender, mens tallene fra Frosta (2662 innbyggere), Meråker (2472 innbyggere) og spesielt Tydal (786 innbyggere) svinger svært mye fra kull til kull, fordi antallet barn og unge er så lavt at få personer gir store utslag i statistikken. I Tydal er dette spesielt tydelig, og Tydal mangler også tall fra flere undersøkelser fordi elevtallet har vært for lavt til å gjennomføre Ungdataundersøkelsen.

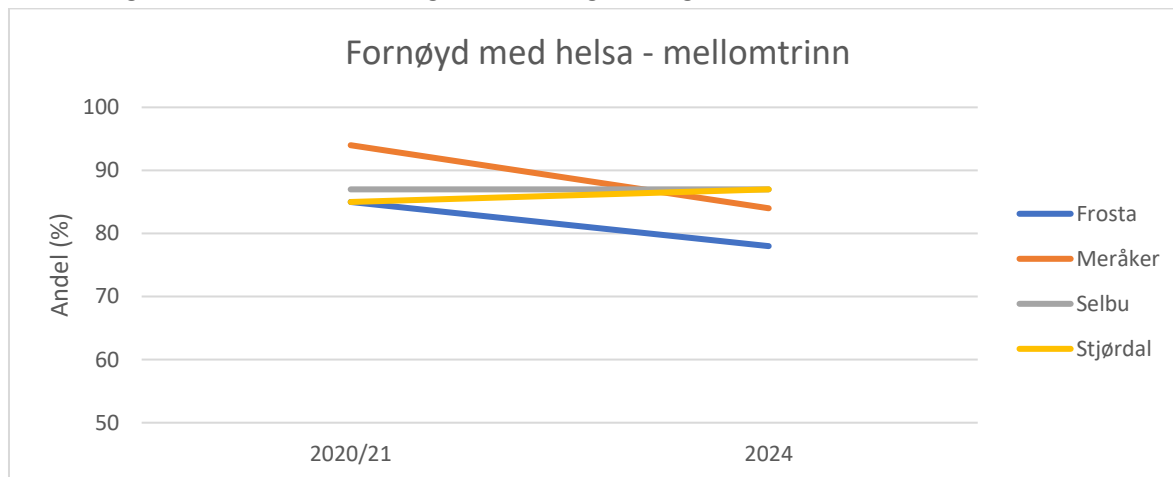
Hovedfunn i evaluering av effektmål (langsiktig effekt):

1. Ungdataresultatene viser at en lik eller høyere andel av ungdommene er:

- fornøyde med helsa

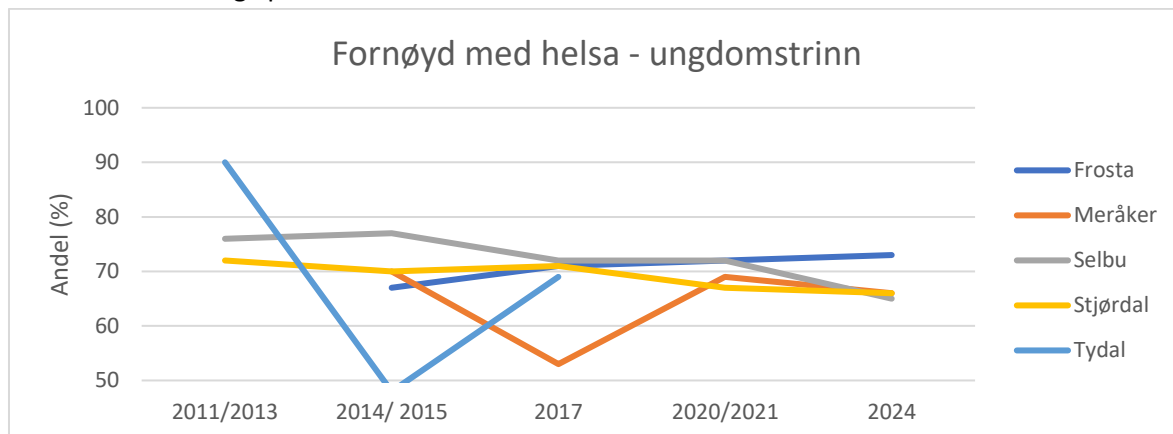
Ungdataresultatene viser at andelen elever ved mellomtrinnet, som er fornøyde med helsa, har gått noe ned i Meråker og på Frosta, mens andelen er forholdsvis uendret i Stjørdal og Selbu (Figur).

Andelen som er fornøyde med helsa er forholdsvis høy blant elevene på mellomtrinnet, sammenlignet med elevene ved ungdomstrinn og videregående skole.

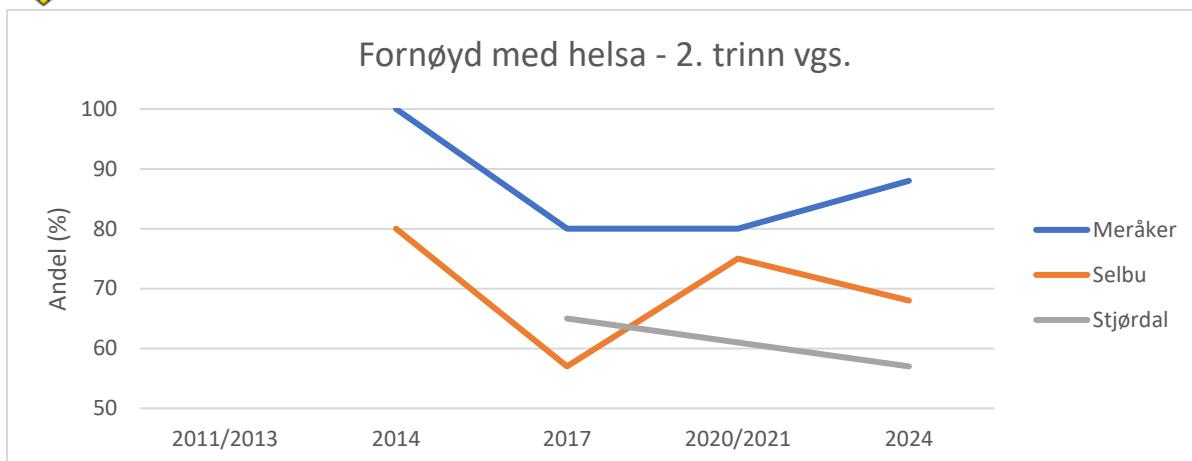
Figur: Prosentandel elever ved mellomtrinnet som er fornøyde med helsa. Kilde: Ungdataundersøkelsen, Frosta, Meråker, Selbu og Stjørdal kommuner.

Ved ungdomstrinnet svinger tallene en del i de mindre kommunene (særlig Meråker og Tydal), mens trenden er forholdsvis uendret i de større kommunene, i tillegg til Frosta (Figur). I Selbu og Stjørdal har andelen ungdomsskoleelever som er fornøyd med helsa minket svakt, mens på Frosta har det vært en svak økning i perioden.

Figur: Prosentandel elever ved ungdomstrinnet som er fornøyde med helsa. Kilde: Ungdataundersøkelsen, Frosta, Meråker, Selbu, Stjørdal og Tydal kommuner.

Andelen ungdommer ved 2. trinn vgs. som er fornøyde med helsa svinger fra undersøkelse til undersøkelse (Figur 3). Det er til dels store forskjeller mellom skolene, der elevene ved Meråker videregående skole er mest fornøyde.

Figur: Prosentandel elever ved 2. trinn vgs som er fornøyde med helsa. Kilde: Ungdataundersøkelsen, Meråker, Selbu og Stjørdal videregående skoler.

- fornøyde med livet sitt

Her brukte vi Ungdataresultatene fra påstanden «Livet mitt er bra». En høy andel elever ved alle trinn og i alle kommunene mente at dette stemte bra, ved alle undersøkelsene som er gjennomført. Vi så en økning i andelen som svarte dette ved alle trinn og i alle kommuner, bortsett fra en nedgang ved mellomtrinnet på Frosta og ungdomstrinnet i Selbu.

- deltar i organiserte og/ eller uorganiserte fritidsaktiviteter

Vi brukte prosentandel elever som svarer at de deltar fast i organiserte fritidsaktiviteter. Det er gjennomgående høy deltakelse i alle VærMed-kommunene, men deltakelsen faller med alder. Ved mellomtrinnet så vi en økning i deltakelse fra 2020/21 til 2024 i alle kommunene, bortsett fra Meråker (ingen av kommunene gjennomførte Ungdata junior før 2020). Ved ungdomstrinnet gikk deltakelsen ned etter pandemien, men har tatt seg opp igjen i Stjørdal og Meråker og falt ytterligere i Selbu og på Frosta. På de videregående skolene har deltakelsen ligget jevnt i hele perioden.

- har et godt forhold til venner, lærere og familie

Her brukte vi svarene på «Fornøyd med foreldrene», «Minst en god venn som du kan stole på...» og «Lærerne mine bryr seg om meg». Elevene ved alle trinn er gjennomgående fornøyde med foreldrene sine, med noen svingninger fra år til år, uten noen tydelig trend. Når det gjelder å ha minst en fortrolig venn, ser det ut til å ha vært en svak nedgang på alle trinn, selv om de aller fleste fremdeles opplever å ha minst en god venn. På spørsmål om lærerne bryr seg ser vi den tydeligste nedgangen i andelen som opplever dette (alle trinn), selv om tallene varierer en del mellom kommunene.

2. Ungdataresultatene viser at en høyere andel av ungdommene er:

- fornøyde med lokalmiljøet sitt

Her brukte vi svarene på «Fornøyd med lokalmiljøet/ nærmiljøet der du bor». Ved ungdomstrinnet ser vi en generell nedgang i andelen som er fornøyde i årene før pandemien, men en tendens til en oppgang ved ungdomstrinnet i alle kommunene i 2020/21, for så å gå ned igjen i 2024. Dette kan kanskje skyldes at mange brukte nærområdene mer i pandemitiden enn ellers. Ved mellomtrinnet ser vi en oppgang i andelen fornøyde for Selbu og Stjørdal og en nedgang for Meråker og Frosta. Ved

2. trinn vgs ser vi en nedgang under pandemien for Meråker og Selbu, mens vi ser samme oppgang som ved ungdomstrinnet for Stjørdal.

3. Ungdataresultatene viser at en lavere andel av ungdommene har:

- fysiske og psykiske helseutfordringer

Her har vi sett på svarene (fysiske helseutfordringer): «Andre fysiske plager (i løpet av siste mnd.)» og «Hodepine (siste måned)» og (psykiske helseutfordringer): «Mange psykiske plager», «Følt seg ensom», «Følt seg ulykkelig, trist, deprimert», «Hatt søvnproblemer», «Følt deg stiv eller anspent», «Følt håpløshet med tanke på framtida». Her spriker svarene svært mye mellom kommunene, og det er vanskelig å konkludere. Det kan se ut som det er en tendens til utflating og noe nedgang i andelen unge med psykiske helseutfordringer, men det er ikke entydig i alle kommunene.

Andelen elever som sier de føler seg ensomme har gått ned ved mellomtrinnet, men økt ved ungdomstrinnet i de fleste kommunene, med en viss utflating i 2024. Andelen med søvnproblemer så ut til å gå ned i alle kommunene i pandemiårene, for så å gå opp igjen i 2024.

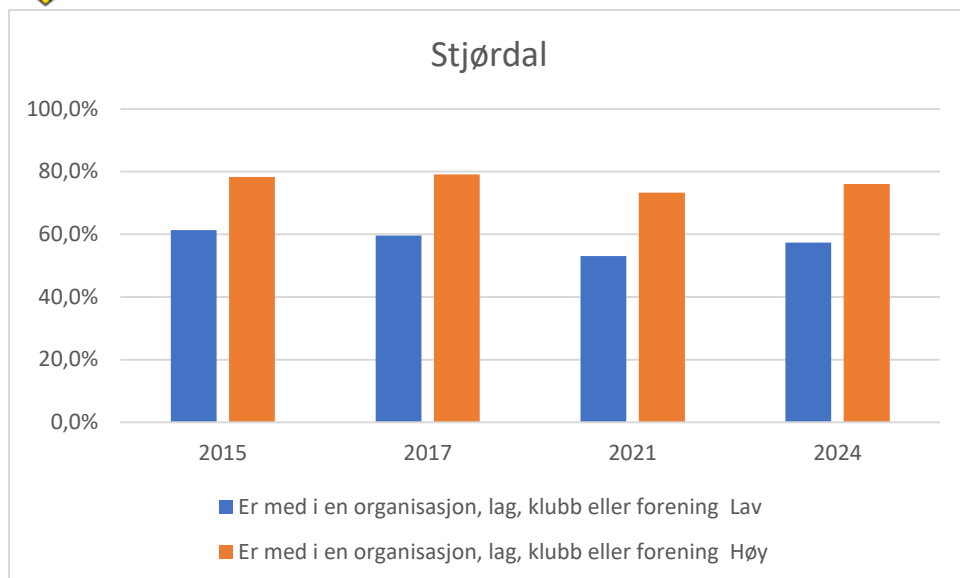
- drukket seg beruset

Vi har benyttet svarene på spørsmålene «Drukket så mye at du har følt deg tydelig beruset, siste år», «Brukt hasj/marihuana/cannabis siste år» og «Brukt andre narkotiske stoffer, siste år». For ungdomstrinnet ser vi forholdsvis store svingninger i andelen som har drukket seg beruset fra undersøkelse til undersøkelse i kommunene, uten noen tydelig trend. Stjørdal har i hovedsak en lavere andel ungdomsskoleelever som har drukket seg beruset enn øvrige kommuner, og her er det også svakere svingninger. Ved de videregående skolene har en høyere andel drukket seg beruset enn ved ungdomsskolene, og andelen er forholdsvis jevn i alle undersøkelsene. Meråker videregående skole skiller seg ut, med en langt lavere andel som har drukket seg beruset, særlig ved undersøkelsen i 2024. Når det gjelder bruk av cannabis siste år har en svært lav andel prøvd dette (alle kommunene). Blant elevene ved ungdomsskolene i Selbu og Stjørdal ser vi en svakt økende trend. Ved de videregående skolene er økningen mer markant. Vi ser også en svakt økende trend i bruk av andre narkotiske stoffer, både blant elever ved de videregående skolene og ved ungdomstrinnene.

Resultatmål (kortsiktig resultat):

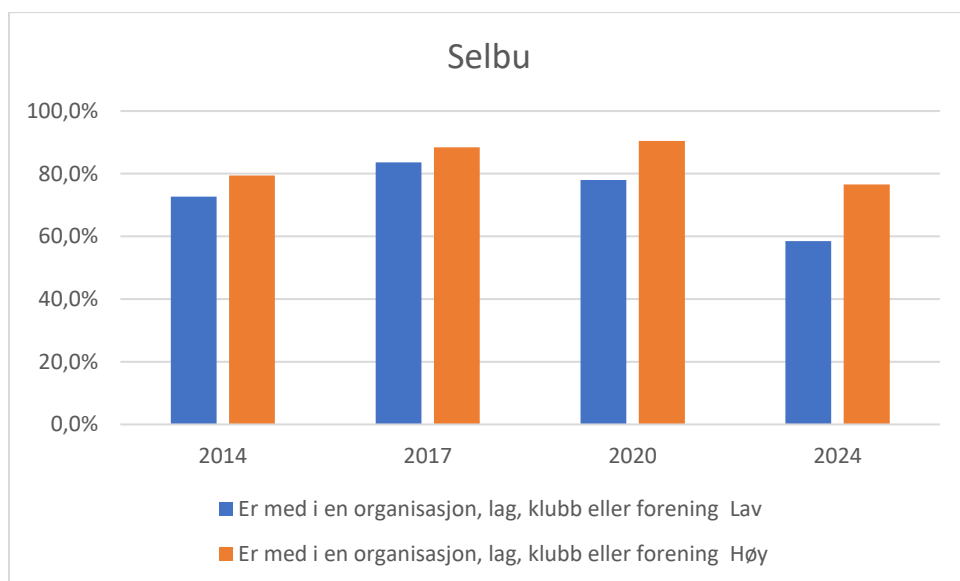
1. En høyere andel barn og unge deltar i fritidsaktiviteter, uavhengig av sosioøkonomisk status

Til å undersøke dette har vi fått hjelp fra Sintef og Korus til å fordele svarene i Ungdataundersøkelsen på ungdommenes sosioøkonomiske status. Vi har kun tall fra Stjørdal og Selbu, da de øvrige kommunene har for lave elevtall. I Stjørdal er det sosioøkonomiske forskjeller i deltakelse, der en høyere andel ungdommer fra familier med høy sosioøkonomisk status deltar i en organisasjon, lag, klubb eller forening enn ungdommer fra familier med lav sosioøkonomisk status (Figur). Forskjellene mellom gruppene er forholdsvis uendret gjennom prosjektperioden.

Figur: Prosentandel elever ved ungdomstrinnet i Stjørdal som er med i en organisasjon/lag/klubb/forening. Lav: Elever fra familier med lav sosioøkonomisk status. Høy: Elever fra familier med høy sosioøkonomisk status.

I Selbu har de sosioøkonomiske forskjellene i deltakelse vært noe lavere enn i Stjørdal, med ved undersøkelsen i 2024 hadde forskjellene økt også i Selbu (Figur).

Figur: Prosentandel elever ved ungdomstrinnet i Selbu som er med i en organisasjon/lag/klubb/forening. Lav: Elever fra familier med lav sosioøkonomisk status. Høy: Elever fra familier med høy sosioøkonomisk status.

2. Kommunene i Værnesregionen har minst en god metode for reell medvirkning av barn og unge i saker som angår dem

VærMed-prosjektet har bidratt til utprøving av ulike medvirkningsmetoder. I alle kommunene har vi testet ut både omfattende og enkle metoder, og alle kommunene har minst en god metode for reell medvirkning, som de kan benytte seg av. Se mer om metodene som ble testet under punktene med aktiviteter for hvert år av prosjektet, der også erfaringene med bruk av de ulike metodene er inkludert.

3. Nettportalen:

- En felles nettportal for Værnesregionen er etablert.

Ja, nettportalen <https://varmed.no/> ble etablert tidlig i prosjektperioden.

- Antall treff på nettsiden stiger kontinuerlig i løpet av programperioden.

Dette evaluerte vi ved å se på antall treff og registreringer av aktiviteter på nettsiden. Vi så at antallet treff ikke økte jevnt i perioden, men at det var en markant økning i antall treff og registreringer for hvert «stunt» som ble gjort, som å være i media, informere foreldre via Vigilo, møter med idrettsråd, musikkråd etc. Poenget med nettsiden er at innbyggerne skal kunne gå inn og finne aktiviteter som passer for seg, og ikke at de skal gå inn så ofte som mulig. I teorien kan en innbygger gå inn på nettsiden en gang og finne sin aktivitet. Da vil ikke antall treff øke i prosjektperioden, men nettsiden vil likevel ha fungert etter hensikten.

- Aktiviteter med ingen/lave kostnader er synlige og tilgjengelige på nettsiden.

Dette er på plass og synlig. De som bruker nettsida kan filtrere på kostnader og få informasjon om utstyrskostnader, kjøring, dugnader etc.

4. Barn og unge kjenner til hvilke fritidstilbud som finnes i regionen.

Dette undersøkte vi gjennom egendefinerte spørsmål i Ungdataundersøkelsen: «Jeg har oversikt over fritidsaktivitetene som finnes». En forholdsvis høy andel barn og unge mener at de kjenner til tilbudet, men vi ser ingen markant forskjell i andelen som kjenner til aktivitetstilbudet i kommunene i løpet av prosjektperioden.

5. Det er etablert nye aktivitetstilbud ut fra kartlegging og medvirkningsarbeid

Det kom på plass nye fritidstilbud i alle kommunene, bortsett fra Tydal.

6. Det er etablert et årshjul for samhandling og kompetansedeling på tvers.

Rutiner for samhandling rundt barn og unge, samt kompetansedeling på tvers er etablert og beskrevet i Forebyggende plan for barn og unge i Værnesregionen (felles og lokale deler). Dette er ikke et resultat av VærMed-prosjektet, siden det ville kommet på plass i forbindelse med planarbeidet, uavhengig av Program for folkehelsearbeid.

Prosessmål:

Gjennom arbeidet med programmet får vi gode verktøy for å gå fra kunnskap til handling i det systematiske folkehelsearbeidet i kommunene:

- Gode rutiner for tverrsektorielt samarbeid (inkl. kommune-fritid)

I arbeidet med VærMed har vi fulgt Trøndelagsmodellen for folkehelsearbeid, som har gitt oss verktøy for samhandling, som søkekonferanse. I forbindelse med prosjektarbeidet har det tverrsektorielle samarbeidet fungert bra, særlig i det konkrete tiltaksarbeidet, både internt og mellom kommunene. Vi har også styrket samarbeidet med frivilligheten i prosjektet. Likevel er vår erfaring at *rutiner* for tverrsektorielt arbeid ikke er forankret internt i kommunene. Prosjektarbeidet har i for stor grad havnet på siden av den ordinære driften. Dette kan skyldes at prosjektet hadde fritid som arena, og i mindre grad handlet om det tverrsektorielle samarbeidet internt i kommunene. Det kan også handle om prosjektdeltakernes plassering i organisasjonen.

- Gode rutiner for interkommunalt samarbeid

Programarbeidet har styrket det interkommunale samarbeidet på folkehelsefeltet, gjennom samarbeid om et felles prosjekt. Det at folkehelsearbeidet allerede var interkommunalt forankret i fire av kommunen bidro til å fasilitere arbeidet ytterligere. Frosta er ikke en del av det formelle

interkommunale samarbeidet på folkehelsefeltet, men VærMed har bidratt til å styrke samarbeidet også med Frosta. Det kan imidlertid se ut som det interkommunale samarbeidet på andre felt (oppvekstsektorene, helsesektorene, kultur etc.) ikke har blitt påvirket av programarbeidet i betydelig grad. Værnesregionen hadde også før arbeidet med programmet en god del interkommunalt samarbeid. Særlig gjennom arbeid med «Værnesregionmodellen» var allerede en del rutiner på plass på tvers av kommunene, som bidro positivt til arbeidet med VærMed.

- Gode rutiner for kunnskapsdeling

Deltakerne i prosjektgruppa har hatt nytte av økt kunnskapsdeling gjennom prosjektet, men det har hatt mindre overføringsverdi for øvrige ansatte. Kunnskap fra VærMed-prosjektet har i liten grad vært etterspurt i de ulike kommunene. Gjennom arbeidet med programmet i Trøndelag ser vi imidlertid økt kunnskapsdeling på folkehelsefeltet mellom kommunene i Trøndelag.

- Utprøving av involveringsprosesser har gitt oss innsikt i de mest effektive og hensiktsmessige metodene

Vi har fått erfaring med involveringsprosesser, som har gjort oss bedre i stand til å velge egnede metoder.

Aktiviteter i forbindelse med VærMed i kommunene.